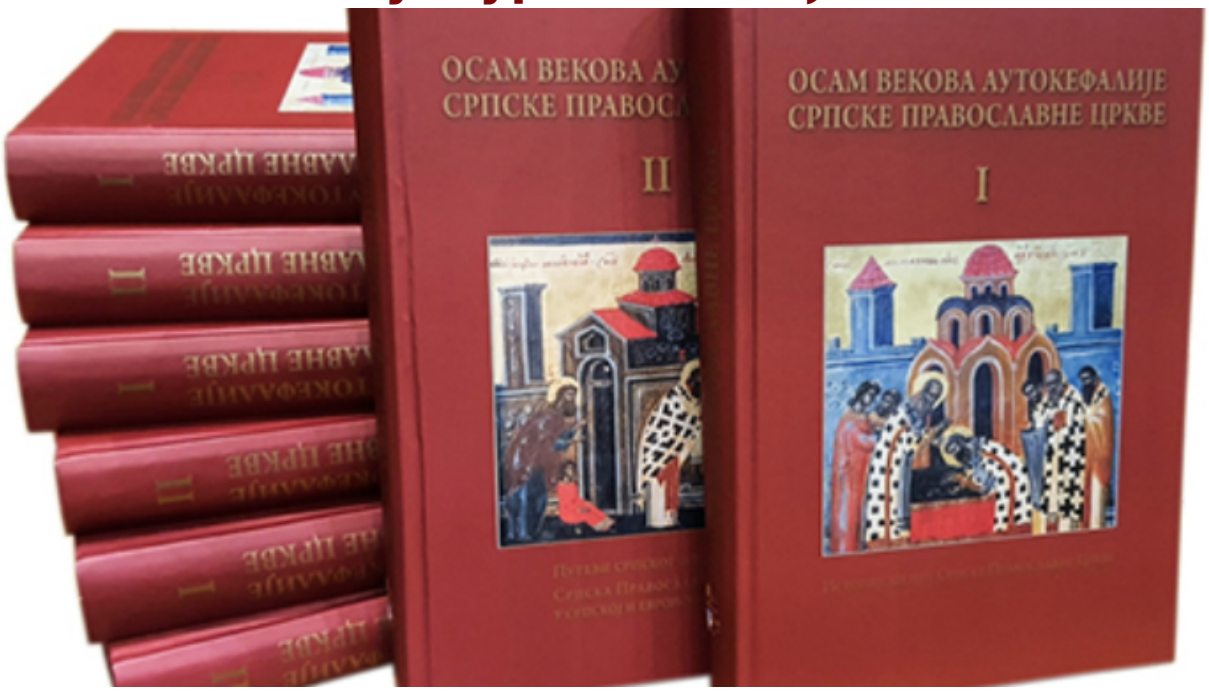
28/12/2020

Осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве (1219-2019): историјско, богословско и културно наслеђе

Капитално научно издање у част јубилеја осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве (1219-2019)

После двогодишње припреме, из штампе је изашао двотомни зборник саопштења са Међународног научног скупа „Осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве (1219-2019): историјско, богословско и културно наслеђе“, који је од 10. до 14. децембра 2018. године одржан на Православном богословском факултету Универзитета у Београду. Више о садржини и структури овог капиталног издања, чији је издавач Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве и који са два тома од по приближно шест стотина страница обухвата осамдесет један научни рад, говоре одломци Предговора његових главних уредника – ванредних професора Православног богословског факултета Универзитета у Београду др Владислава Пузовића и др Владана Таталовића:

Из Предговора зборнику радова *Осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве*

Пред читаоцима је зборник саопштења са Међународног научног скупа „Осам

векова аутокефалије Српске Православне Цркве (1219-2019): историјско, богословско и културно наслеђе“, који је од 10. до 14. децембра 2018. године одржан на Православном богословском факултету Универзитета у Београду. У овом јубиларном тренутку, који је научно обележен по благослову [блажене успомене] Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја и под покровитељством Светог Архијерејског Синода, осветљени су, из различитих углова, догађај стицања аутокефалије Српске Православне Цркве с почетка 13. века, као и садржина његовог богатог наслеђа, која је током осам векова похрањивана у откривеним и неоткривеним ризницама српске историје, културе и богословља. Захваљујући великом одзиву истакнутих научних институција и осведочених радника у области друштвено-хуманистичких наука у земљи и у иностранству, овим истраживачким и издавачким подухватом на јединствен начин су ангажовани значајни интелектуални и духовни потенцијали савременог српског бића, и то према мери коју је собом поставила управо непобитна историјска чињеница, узета и за наслов овог двотомног издања – осам векова Српске Православне Цркве.

Полазећи од ових чињеница, главна идеја научног скупа посвећеног јубилеју аутокефалности Српске Православне Цркве садржана је у критичком сагледавању њеног историјског пута, богословског и културног наслеђа. Учесници су били позвани да синтетизују досадашња сазнања и пруже нове увиде у оквиру широког спектра предвиђених тема. У склопу главних тематских целина посебна пажња је била предвиђена за критичко промишљање и анализирање историјских и канонских чинилаца стицања самосталности Српске Православне Цркве у 13. веку. Поред овог, централног историјско-канонског питања, пажња је била посвећена и свим другим кључним аспектима осмовековне историје Српске Православне Цркве, са идејом да се пружи целовита слика, од средњег века, преко доба турске владавине и потоњег деловања српских покрајинских Цркава, до новијег времена, у којем је уједињена Српска Православна Црква прошла кроз сва историјска искушења кроз која је ишао и српски народ. Историјски пут Српске Православне Цркве праћен је путевима српског богословља, у оквиру којих је пажња посвећена дугачком хронолошком луку богословствовања у Срба, од Светог Саве до Јустина Поповића и Николаја Велимировића. Да би слика о осмовековном путу Српске Православне Цркве била целовита, пажња је посвећена њеном рукописном, просветном и уметничком наслеђу, као кључном сегменту целокупног српског културног наслеђа.

Широки тематски оквири научног скупа подразумевали су интердисциплинарни приступ. Место и улога Српске Православне Цркве у

историји, науци и култури српског народа, и шире, сагледани су из различитих углова: историографског, богословског, археографског, философског, правног, уметничког, филолошког. Поред наставника и сарадника Православног богословског факултета у Београду, у раду скупа учествовали су представници Српске академије наука и уметности, професори Универзитета у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Приштини, Бањој Луци, Источном Сарајеву, као и научни сарадници Византолошког института Српске академије наука и уметности, Историјског института у Београду, Института за новију историју Србије, Института за савремену историју, Института за филозофију и друштвену теорију у Београду, Народне библиотеке Србије. Поред српског, важан је био и поглед са стране, па су у скупу учешћа узели и инострани истраживачи из следећих високошколских и научноистраживачких институција: Московске и Санктпетербуршке духовне академије, Православног Светотихоновског универзитета у Москви, Института за историју Русије и Института за славистику Руске академије наука, Теолошког факултета Универзитета у Солуну, Хришћанске теолошке академије у Варшави, Православног богословског факултета Великотрновског универзитета у Бугарској, Колеџа Рипон у Оксфорду, Института за Источне Цркве у Регензбургу и Теолошког факултета у Љубљани.

Први том зборника посвећен је историјском путу Српске Православне Цркве и он обухвата прву половину научних прилога – њих укупно четрдесет и један. У оквиру овог тома приметно је преовлађивање неколико тематских целина, које покривају целокупан осмовековни пут Српске Православне Цркве. Прву групу чине радови којима су представљене синтезе досадашњих погледа и изнети нови увиди у питање везано за стицање самосталности Српске Православне Цркве у 13. веку. Потом следе радови посвећени различитим питањима средњовековне српске црквене историје, а затим радови посвећени Српској Православној Цркви под османском влашћу, Карловачкој митрополији и другим српским покрајинским црквама. Први том зборника затвара група радова која обрађује теме из српске црквене историје у 20. веку.

Други том зборника, у којем је смештен преостали део од четрдесет радова, састоји се из две целине. Прва целина обухвата тринаест радова и посвећена је путевима српског богословља, односно темама из историје српске богословске мисли. У оквиру ове тематске целине издвајају се три групе радова. Прву групу чине радови посвећени богословљу Светог Саве, другу – радови посвећени идеји светосавља, првенствено, кроз дела Јустина

Поповића и Николаја Велимировића, док трећу групу чине радови у којима су представљени одређени сегменти развоја српске богословске науке у 19. и 20. веку. Друга целина је сачињена од двадесет седам радова, посвећених културном наслеђу Српске Православне Цркве. У оквиру ове тематске целине представљени су радови у којима се анализира српско рукописно наслеђе, просветна улога Српске Православне Цркве, као и њен допринос српској и европској уметности. Радови се објављују на језицима на којима су излагани на скупу, односно на српском, руском и енглеском језику.

Напослетку, неопходно је упутити благодарност свима који су допринели настанку овог зборника. Одржавање скупа и објављивање зборника радова било је могуће првенствено захваљујући иницијативи [блажене успомене] Његове Светости патријарха српског господина Иринеја и покровитељству Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Посебна захвалност припада Митрополиту загребачко-љубљанском проф. др Порфирију Перићу и Епископу бачком проф. др Иринеју Буловићу за помоћ и подршку у свим фазама организације овог сложеног и слојевитог научног догађаја. Огроман допринос остварењу подухвата подједнако су пружили чланови научног и организационог одбора скупа, као и уређивачког, рецензентског и лекторског тима за припрему зборника. Целокупног догађаја свакако не би било без несебичне сарадње свих колега са Православног богословског факултета Универзитета у Београду, а нарочито без његових студената, који су својом пожртвованошћу и способношћу потврдили живо присуство светосавског духа.

Главни уредници зборника
проф. др Владислав Пузовић и проф. др Владан Таталовић

— spc.rs